

ਆਈ.ਡੀ. ਦੁਆ ਅਤੇ ਆਰ.ਐਸ. ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.ਜੇ.

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਬਨਾਮ

ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ।—ਜਵਾਬਦਾਤਾ

1962 ਦੀ ਰੈਗੂਲਰ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 106

ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ (1894 ਦਾ - ਐੱਸ. 9, 18 ਅਤੇ 25—ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ—ਦਾ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਜਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ—ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ— ਕੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਦਾਅਵੇ ਕਰਨ ਲਈ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ, 1894 ਦੀ ਧਾਰਾ 9, ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਤੋਂ 15 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਆਜ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਰਕਮ ਅਤੇ ਵੇਰਵੇ। ਇਹ ਨੋਟਿਸ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪੂਰਵ-ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਜਾਂ ਘੋਰ ਨੁਕਸ ਵਾਲਾ ਚਰਿੱਤਰ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਣ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਜੁਬਾਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ 25 ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਦਰਭ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜੱਜ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਨੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਏ ਬਿਨਾਂ ਹਵਾਲਾ ਮੰਗਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੇ ਛੱਡੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਤੋਂ

ਵੱਧ ਰਕਮ ਦਾ ਅਵਾਰਡ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਦਰਭ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਸ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ

-2-

ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕੇ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਅਨੁਮਾਨਤ ਹੋਵੇ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਵਿਆਪਕ ਉਦੇਸ਼ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਚੌਕਸ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 25 ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਭਾਗ ਇੱਕ ਵਿਹਾਰਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਿਧਾਂਤ ਜਾਂ ਸਖ਼ਤ ਪਹੁੰਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸਖ਼ਤੀ ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨ ਦੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਭੁੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਯਕੀਨਨ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਦੰਡ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਲਈ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਲ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਨੇਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦਾ ਸਬੂਤ, ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਟੈਸਟ ਹੋਣ ਲਈ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗਾ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੁਲਾਂਕਣ, ਆਦਿ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਇਸ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਜਨਤਕ ਪੈਸੇ ਦੇ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਇਸਲਈ, ਉਸਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਕੀਮ ਤੋਂ ਸਮਝੇ ਗਏ ਸਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਆਪਣੇ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਉਸਦਾ ਅਵਾਰਡ ਅੰਤਿਮ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੰਦਰਭ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੋਵੇਗਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿ ਉਹ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਮੰਗਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ 9(2); ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ

ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਣਜਾਣ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ

-3-

ਲੇੜੀਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹਵਾਲਾ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਵਧੀ ਹੋਈ ਰਕਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਯੋਗ ਹੋਣਗੇ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਅਫਸਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ, ਕੁਝ ਖਾਸ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਉੱਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਦੂਰਗਾਮੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਜਿਹਾ ਕੋਰਸ ਵਧੇਰੇ ਅਨੁਰੂਪ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਡੀ ਜਮਹੂਰੀ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸੰਕਲਪ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੇ ਆਮ ਧੁਨ ਅਤੇ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਲੋਕਤੰਤਰੀਕਰਨ ਕਰੇਗਾ, ਸਗੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਵਧਾਏਗਾ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਾਡਾ ਕਲਿਆਣ ਸੈੱਟ-ਅੱਪ. VOL. X V I I I - (2) ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 527

ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਅਦਾਲਤ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮਿਤੀ 22 ਦਸੰਬਰ, 1961 ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਦਰ ਨੂੰ 5,000 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ, ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ-ਜੱਜ, ਸ਼੍ਰੀ ਐੱਫ.ਐੱਸ. ਗਿੱਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਨਿਯਮਤ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ 10,000 ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਫਰਕ 'ਤੇ 4 ਫੀਸਦੀ ਸਲਾਨਾ ਵਿਆਜ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਹੁਣ ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ, ਮਿਤੀ 22 ਦਸੰਬਰ, 1961 ਤੱਕ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ, ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਵਧੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਰਕਮਾਂ 'ਤੇ 15 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਖਰਚੇ ਦੇ ਹੋਰ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ।

- ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਵਾਧੇ ਲਈ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਵਾਲੇ।

ਜੇ.ਐਨ. ਕੋਸ਼ਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਅਗਰਵਾਲ, ਵਕੀਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੀਰਇੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਦੁਆ, ਜੇ.—ਇਹ ਤਿੰਨ ਅਪੀਲਾਂ (ਨਿਯਮਿਤ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਦੁਆ, ਸੰ. 100, 101 ਅਤੇ 102 ਆਫ਼ 1962) ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਇੱਕੋ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ- ਦਲੀਲਾਂ 1962 ਦੀ ਰੈਗੂਲਰ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 100 ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕੀ ਦੇ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਇਸ ਇੱਕ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗੀ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਇਹ

ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਿਖਲਾਈ ਸਕੂਲ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਗਿੱਲ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ

-4-

ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ) 22 ਅਗਸਤ, 1959 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ 12 ਜਨਵਰੀ, 1960 ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣਾ ਅਵਾਰਡ ਦਿੱਤਾ। 5,000 ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ, ਯਾਨੀ, ਰੀ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ। 1 ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਗ ਗਜ਼। ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਰਕਮ. ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ 15 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਵੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ-

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 22 ਦਸੰਬਰ 1961 ਨੂੰ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ ਨੇ ਰਕਮ ਨੂੰ ਵਧਾ ਕੇ ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। 10,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰ 'ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। 2 ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਗ ਗਜ਼।

"9. (1) ਕੁਲੈਕਟਰ ਫਿਰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੇਵੇਗਾ, ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ.

(2) ਅਜਿਹਾ ਨੋਟਿਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਇਸ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ (ਅਜਿਹਾ ਸਮਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ), ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਰਕਮ ਅਤੇ ਵੇਰਵੇ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ (ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ) ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਪਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ। ਕੁਲੈਕਟਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਣ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(3) ਕੁਲੈਕਟਰ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਾਬਜ਼ਕਰਤਾ (ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ) ਨੂੰ ਵੀ ਇਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ

"9. (1) ਕੁਲੈਕਟਰ ਫਿਰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੇਵੇਗਾ, ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ.

(2) ਅਜਿਹਾ ਨੋਟਿਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਇਸ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ

-5-

ਜਾਂ ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ (ਅਜਿਹਾ ਸਮਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ), ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਰਕਮ ਅਤੇ ਵੇਰਵੇ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ (ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ) ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਪਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ। ਕੁਲੈਕਟਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਣ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(3) ਕੁਲੈਕਟਰ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਾਬਜ਼ਕਰਤਾ (ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ) ਨੂੰ ਵੀ ਇਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਛੋਟੇ ਬਿੱਟਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਦੇ ਪੁਖਤਾ ਸਬੂਤ ਹਨ। ਰੁ. 7 ਜਾਂ ਰੁ. 8 ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਗ ਗਜ਼। ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਉਹ ਟੁਕੜੇ ਛੋਟੇ ਸਨ, ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੀਮਤ 2 ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਗ ਗਜ਼। ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਨੇ ਮੁਲਾਂਕਣ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅੰਕ ਨੰਬਰ 2 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਆਜ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਆਜ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਰਕਮ ਅਤੇ ਵੇਰਵੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 9 ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 25(2) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਅਤੇ 25(2) ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਇੱਥੇ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋਵੇਗਾ:

ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਮਾਲ-ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਏਜੰਟਾਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣ ਲਈ . (4) ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਇੰਨਾ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਏਜੰਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਨੋਟਿਸ ਉਸ ਨੂੰ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਦੇ ਆਖਰੀ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ, ਪਤੇ

-6-

ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਭਾਗ III ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੰਡੀਅਨ ਪੋਸਟ ਆਫਿਸ ਐਕਟ, 1866।

2) ਜਦੋਂ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਾਰਨ (ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ) ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।"

ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਕਮ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੇ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੇ 9, ਜੇਕਰ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਫੋਰਟੀਓਰੀ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਸ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ। ਉਚਿਤਤਾ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਕਮ ਦੇਣ ਲਈ।

ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਤਹਿਤ ਸਾਰੇ ਇੱਛੁਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਕੁਝ ਨੇ ਸੇਵਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਨੂੰ ਅਖਬਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਇੰਤਕਾਲ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਲਈ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਸਾਈਟ ਨਾਲੋਂ ਕਸਬੇ ਤੋਂ ਅੱਧਾ ਮੀਲ

ਨੇੜੇ ਸਾਈਟ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸਦਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਜੇੜਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੇ ਸੇਵਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਰਕਮ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 2 ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

-7-

"ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ?"

ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 14 ਜੁਲਾਈ, 1961 ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਅਤੇ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਰਾਜ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦਾ ਕਲਰਕ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਲੰਬੀ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਸੀ। ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 11 ਅਗਸਤ, 1961 ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਮਿਤੀ ਲਈ, ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਕਲਰਕ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 29 ਅਗਸਤ 1961 ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 13 ਅਕਤੂਬਰ, 1961 ਨੂੰ, ਇਹ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਕਿ ਦਫ਼ਤਰ ਨੇ 13 ਅਕਤੂਬਰ, 1961 ਦੀ ਬਜਾਏ 27 ਅਕਤੂਬਰ, 1961 ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਗਵਾਹ ਰਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗੋਸਾਈਂ ਲਈ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। 27 ਅਕਤੂਬਰ, 1961 ਨੂੰ, ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 14 ਜੁਲਾਈ, 1961 ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਅਤੇ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਰਾਜ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦਾ ਕਲਰਕ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਲੰਬੀ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਸੀ। ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 11 ਅਗਸਤ, 1961 ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਮਿਤੀ ਲਈ, ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਕਲਰਕ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 29 ਅਗਸਤ 1961 ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 13 ਅਕਤੂਬਰ, 1961 ਨੂੰ, ਇਹ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਕਿ ਦਫ਼ਤਰ ਨੇ 13 ਅਕਤੂਬਰ, 1961 ਦੀ ਬਜਾਏ 27 ਅਕਤੂਬਰ, 1961 ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਗਵਾਹ ਰਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗੋਸਾਈਂ ਲਈ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। 27 ਅਕਤੂਬਰ, 1961 ਨੂੰ, ਕੁਝ ਇੰਤਕਾਲਾਂ ਅਤੇ ਏ.ਕੇ. ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ

ਸ਼ਜਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰਾਜ ਲਈ ਕੇਸ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 4 ਨਵੰਬਰ, 1961 ਨੂੰ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਇਆ ਕਿ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਅਵਾਰਡ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਅਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਵਾਜਬ ਸਮੱਗਰੀ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ।

ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ 16 ਨਵੰਬਰ, 1961 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੁਰਾਣੇ ਅਵਾਰਡ ਦੀ ਤਸਦੀਕਸ਼ੁਦਾ ਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਪੱਖੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 20 ਨਵੰਬਰ, 1961 ਨੂੰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੌਕੇ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਿਰਾਂ ਦੇਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਦਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਇਹ ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਯੂਏ' ਜੇ' ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵਕੀਲ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ

-8-

ਕਿਵੇਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੁਲੈਕਟਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਧਿਰਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਗੰਜਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਆਕਰਸ਼ਕ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਾ ਰਾਜ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲੇਗਾ; ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਦੇ ਝੁਕਾਅ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 9 ਦੀ ਢੁਕਵੀਂ ਪਾਲਣਾ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਰਾਜ ਨੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਤਾਰੀਖ਼. ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਓਰੀਐਂਟ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਸਕੱਤਰ (1), ਚਿਗੁਰੁਪਤੀ ਸੁਬੰਨਾ ਬਨਾਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੇਬਰ ਅਫ਼ਸਰ (2), ਏ.ਪੀ.ਐਸ. ਕਰੁਪਈਆ ਨਾਦਰ ਬਨਾਮ ਸਪੈਸ਼ਲ ਡਿਪਟੀ ਕੁਲੈਕਟਰ (3), ਨਾਲਮਵਰੀ ਅੰਨਾਸਤਰਾਮ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। v. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਅਫ਼ਸਰ (4), ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼. ਲਛਮਣ ਦਾਸ ਮੁਕੰਦ ਲਾਇ

5). ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਾਈਡਿੰਗ ਪੂਰਵ ਲੱਭਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਿਰੀਖਣ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਬੈਂਕ ਨੂੰ 14 ਅਗਸਤ, 1919 ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਕਰੀ-ਡੀਡ ਦੀ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੰਨਿਆ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9(2) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਰਸਮੀ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

26 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1920 ਨੂੰ, ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰਕਮ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 14 ਜੂਨ, 1920 ਨੂੰ, ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 8 ਨਵੰਬਰ, 1921 ਨੂੰ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਅਸਲ ਵਿਕਰੀ-ਡੀਡ ਨੱਥੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 16 ਨਵੰਬਰ, 1920 ਨੂੰ, ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ

-9-

300 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਨਾਲ। ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੂਰਾ ਕੇਸ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ^ ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਫੈਸਲਾ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਇਹ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਇੱਕ ਪਲਾਟ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਈ ਸੀ, ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ। ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਲੱਭਿਆ ਸੀ ਕਿ ਲੋੜੀਂਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੈਂਕ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਛੱਡੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਢੁੱਕਵਾਂ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ: "ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਧਾਰਾ 25 ਦੀ ਤੀਜੀ ਉਪ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਦੂਜੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਹ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਕਮ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ।" ਚਿਗੁਰੁਪਤੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਹਵਾਲਾ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਦਾਅਵਾ

ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਿਨ 'ਤੇ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਦੇ ਸੇਲ-ਡੀਡ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੇਲ-ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦਾਅਵੇਦਾਰ, ਬੇਸਲੇ, ਸੀ.ਜੇ., ਬੈਂਚ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ: -

“ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਜੁਬਾਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਦੇਣਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ, ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀ ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨੂੰ ਵੇਚ-ਵੱਟੇ ਪਾ ਕੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ।”

ਇਹ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 25 ਦੁਆਰਾ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਖਾਸ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਸੀ। ਬੈਂਚ ਦੇ ਦੂਜੇ ਮੈਂਬਰ ਕਰਗੇਨਵੇਨ, ਜੇ. ਨੇ ਓਰੀਐਂਟ ਬੈਂਕ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਕਰੀ-ਡੀਡ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ

-10-

ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ। ਕਰੁਪਈਆ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਅਫਸਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਪਰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜੁਬਾਨੀ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਅਵਾਰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੇ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਵਾਲਾ ਮੰਗਿਆ। ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ, ਉਹ ਕੁਲੈਕਟਰ ਸੰਦਰਭ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਰਕਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਕਮ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸੁਬਰਾਮਣੀਆ ਚੌਟੀਅਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਰਾਜ (6), ਐਨ.ਐਮ. ਵੈਂਕਟਰਾਮ ਅਈਅਰ ਬਨਾਮ ਤੰਜੌਰ ਦੇ ਕਲੈਕਟਰ (7) ਅਤੇ ਤਾਰਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਚਲੀਹਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਸਕੱਤਰ (8) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਐਕੁਆਇਰ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡਣ ਦਾ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਕਾਰਨ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਵਧੇ ਹੋਏ

ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਿਆਦ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੋਟਿਸ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ 15 ਦਿਨਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਦੀ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੀ ਸਿਰਫ ਦਿੱਖ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਇੰਨੀ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜਿੰਨੀ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਨਾਲਮਵਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਨੋਟਿਸ ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਪਿੱਠਭੂਮੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਦੰਡਕਾਰੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵੱਲ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨਾ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੇਸਰੇ ਲਛਮਣ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸੀ

ਦੁਆ, ਜੇ. ਦਾਸ ਮੁਕੰਦ ਲਾਈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 (2) 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਇਤਰਾਜ਼ ਅਪੀਲੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ। ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਅਵਾ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਆਧਾਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਇਹ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਤੱਥ ਸੀ ਕਿ ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

-11-

ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਤੋਂ 15 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਦੀ ਰਕਮ ਅਤੇ ਵੇਰਵੇ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ। ਇਹ ਨੋਟਿਸ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਲੈਕਟਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪੂਰਵ-ਲੋੜੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਜਾਂ ਘੋਰ ਨੁਕਸ ਵਾਲਾ ਚਰਿੱਤਰ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਣ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਜੁਬਾਨੀ/ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 25 ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ

ਸੰਦਰਭ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਕਾਰਨ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜੱਜ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ। ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18. ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਏ ਬਿਨਾਂ ਹਵਾਲਾ ਮੰਗਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਕਮ ਦਾ ਅਵਾਰਡ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਛੱਡਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬੇਕਾਰ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਜਦੋਂ "ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ" ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਕ ਆਮ ਜਾਂ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 25, ਇਹ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਵਿਆਪਕ ਉਦੇਸ਼ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਅਤੇ

-12-

ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਚੌਕਸ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 25 ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਭਾਗ ਇੱਕ ਵਿਹਾਰਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਿਧਾਂਤ ਜਾਂ ਸਖ਼ਤ ਪਹੁੰਚ ਮੈਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਖ਼ਤੀ ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਭੁੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਯਕੀਨਨ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਦੰਡ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਲ ਵਜੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 25 ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਹੋਣ ਲਈ, ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਨੇਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗਾ। ਸੁਬਰਾਮਣੀਆ ਚੌਟੀਅਰ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਕੇ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹਾਂ ਕਿ ਉਲਟਾ ਹੁਕਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤ੍ਰਾਂ ਗਲਤ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਲਟਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਉਜਾਗਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ, ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਕਿ ਉਚਿਤ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣਾ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ; ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਪੂਰੀ ਤ੍ਰਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਵੱਲ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਅਫਸਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਆਦਿ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਇਸ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਜਨਤਕ ਪੈਸੇ ਦੇ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਦੁਆ - ਜੇ. ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸਲਈ, ਉਸਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਕੀਮ ਤੋਂ ਸਮਝੇ ਗਏ ਸਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਆਪਣੇ ਅਵਾਰਡ ਦੇ

-13-

ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਉਸਦਾ ਅਵਾਰਡ ਅੰਤਿਮ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਦਰਭ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ; ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ, ਇਹ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੋਵੇਗਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿ ਉਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਲਾ: '1^ ਮੰਤ ਤੋਂ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਮੰਗਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਣਜਾਣ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹਵਾਲਾ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਵਧੀ ਹੋਈ ਰਕਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਯੋਗ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।

ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਅਫ਼ਸਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਕੁਝ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਉੱਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਦੂਰਗਾਮੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਜਿਹਾ ਕੇਰਸ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਡੇ ਜਮਹੂਰੀ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਸੰਕਲਪ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੇ ਆਮ ਧੁਨ ਅਤੇ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਕਰੇਗਾ, ਸਗੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਵੀ ਵਧਾਏਗਾ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਢਾਂਚੇ ਨਾਲ ਉੱਪਰ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਧੇਗੀ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ, ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਹੈ; ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਸਦਾ ਲਈ ਇੱਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਵਾਲੀ ਸਮੱਸਿਆ ਖੜ੍ਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਨਹੀਂ ਉਹ ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ, ਕਈ ਵਾਰ, ਨਕਲੀ ਤਰਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.

ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਖਰਚੇ ਦੇ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਆਰ.ਐਸ. ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ-ਸਖਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Onam

Translator

